

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ

СФЕРА ДІЇ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 28 жовтня 2016 року)

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора
К. Ю. Мельника

Харків – 2016

УДК 349.2; 349.3
ББК 67.405(4Укр)
С 91

*Друкується за рішенням оргкомітету відповідно до доручення
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 23.08.2016 № 88*

С 91 **Сфера** дії трудового права та права соціального забезпечення : матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 жовтня 2016 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2016. – 426 с.

Збірник містить тези доповідей, які присвячені актуальним проблемам сфери дії трудового права та права соціального забезпечення, зокрема правовому регулюванню відносин з проходження служби державними службовцями та службовцями правоохоронних органів; відносин із застосування праці членами господарських товариств, виробничих кооперативів, фермерських господарств тощо.

Для науковців, працівників органів праці та соціального захисту, державних службовців та службовців правоохоронних органів.

УДК 349.2;349.3
ББК 67.9405(4Укр)

*Тези доповідей друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за точність поданих фактів, цитат і прізвищ
несуть автори та їх керівники.*

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2016

УДК 349.2 : 331.108.62-057.34

**ПРИТЯГНЕННЯ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЗА ДІЇ, ЩО ШКОДЯТЬ
АВТОРИТЕТУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ**

Луценко О. Є.,
*асистент кафедри трудового права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
канд. юрид. наук*

Невід'ємною складовою стратегічних перетворень, започаткованих в Україні, є наближення державної служби до європейських принципів, які висуваються до країн – кандидатів на вступ до ЄС, а також принципів «належного врядування», які закріплені рішеннями Ради Європи. У затвердженій Кабінетом Міністрів України Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року¹ визначено, що сучасний стан розвитку державної служби вимагає нормативно-правового удосконалення та актуалізації положень законодавства щодо: запобігання проявам корупції серед державних службовців; чіткого і прозорого механізму відповідальності державних службовців за порушення вимог законодавства, невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків та ін.

Для реалізації намічених напрямів реформування державної служби України першочерговим завданням було поставлено розроблення та прийняття нового Закону України «Про державну службу» (набрав чинності з 01.05.2016 р.)². Цей Закон містить низку новел порівняно із Законом України «Про державну службу» від 16.12.1993 р. № 3723-ХІІ³, зокрема щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності.

---

¹ Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розп. Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 227-р // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24. – Ст. 680.

² Про державну службу : закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.

³ Про державну службу : закон України від 16.12.1993 р. № 3723-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.

Новий Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р.¹ містить окремий розділ (розділ VIII), присвячений питанням дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців, але цей розділ не позбавлений недоліків, одним із яких є недосконалий перелік дисциплінарних проступків державних службовців. Так, у ст. 65 цього Закону законодавець встановив, що дисциплінарним проступком держслужбовців слід вважати дії, що шкодять авторитету державної служби (п. 4 ч. 2 ст. 65 Закону). Проте будь-які протиправні дії державного службовця шкодять авторитету служби, як ті, що передбачені в ст. 65 Закону, так інші правопорушення – кримінальні чи адміністративні. Тому на практиці встановлення в діях службовця ознак складу цього проступку буде проблематичним. У зв'язку з цим слід проаналізувати особливості об'єктивної сторони дисциплінарного проступку державних службовців – дії, що шкодять авторитету державної служби.

Об'єктивна сторона цього дисциплінарного проступку, на наше переконання, має виражатися у: (1) недотриманні пов'язаних із проходженням державної служби вимог; (2) виявленні або виникненні обставин, що перешкоджають перебуванню державного службовця на державній службі.

Недотримання пов'язаних із проходженням державної служби вимог проявляється у порушенні заборони щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Відповідно до ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції»² державним службовцям забороняється: (1) займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України; (2) входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній

---

¹ Про державну службу : закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.

² Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

Обставинами, що перешкоджають перебуванню державного службовця на державній службі, можуть стати: (1) порушення обмежень щодо спільної роботи близьких осіб; (2) конфлікт інтересів; (3) участь державного службовця у подіях, що можуть викликати суспільний резонанс або сприяння виникненню таких подій.

Особи, зазначені у підпунктах «а», «в» – «з» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам. У разі виникнення обставин, що порушують ці вимоги, відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк. Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування. У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

Закон України «Про запобігання корупції» встановлює, що потенційний конфлікт інтересів – це наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Державні службовці зобов'язані: (1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів; (2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час

виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно; (3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів; (4) вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Участь державного службовця у подіях, що можуть викликати суспільний резонанс або сприяння виникненню таких подій. Відповідно до ч. 7 ст. 3 Закону України «Про очищення влади» державні службовці не можуть обіймати посади протягом п'яти років з дня набрання чинності відповідного рішення суду, яким встановлено, що вони: (1) співпрацювали із спецслужбами інших держав як таємні інформатори в оперативному отриманні інформації; (2) своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на підрив основ національної безпеки, оборони чи територіальної цілісності України; (3) закликали публічно до порушення територіальної цілісності та суверенітету України; (4) розпалювали міжнародну ворожнечу; (5) своїми протиправними рішеннями, дією чи бездіяльністю призвели до порушення прав людини та основоположних свобод, визнаних рішенням Європейського суду з прав людини. Встановлення відповідним рішенням суду наявності у діях службовця таких проступків є підставою для звільнення особи із займаної посади не пізніше як на третій день та застосування до неї відповідної заборони.

УДК 342.734.001.1(477)

ПРАВО НА ПРАЦЮ У КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ УКРАЇНИ

Марчук М. І.,

*завідувач кафедри конституційного
та міжнародного права факультету № 4
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
канд. юрид. наук, доцент*

Право на працю є міжгалузевим інститутом, з точки зору юриспруденції, який відображає комплексний підхід до вирішення проблем, пов'язаних із реалізацією трудових прав людини. Водночас це багатогранна соціально-правова категорія, що, поряд з іншими, покладена в основу формування філософсько-правового розуміння теорії природних прав та свобод людини.